

## Folketingets Uddannelsesudvalg

Tlf.: 33 37 55 40

29. november 2004

### Referat af Uddannelsesudvalgets studierejse til Firenze den 1.-3. november 2004

**Sammenfatning:**

Udvalget foretog den 1.-3. november 2004 en studierejse til Firenze i Italien.

Studierejsens fokus var på specialundervisning, den rummelige skole og praksis med inkluderende undervisning.

Der henvises til:

Program og deltagerliste m.v., jf. alm. del – bilag 23.

Materiale modtaget på rejsen, jf. alm. del – bilag 39.

Referatet blev godkendt på udvalgsmødet den 23. november 2004.

#### Heldagsunderskolen La Montagnola

Scuola elementare La Montagnola er en statsskole, som ligger i et yderkvarter med mange indvandrere, bl.a. en del sigøjnere. Som på alle skoler er der selvfølgelig også handicappede, herunder multihandicappede. La Montagnola er en heldagsskole, hvilket betyder, at eleverne er på skolen fra kl. 8.30 til 16.30. Midt på dagen serveres der varm mad (3 retter).

Skolen startede i 1960, og har hele tiden haft mange børn fra dels Syditalien samt fra udlandet. For tiden er der 12 nationaliteter repræsenteret blandt eleverne. Man har således fra start været vant til at arbejde med børn med meget forskellige baggrunde.

I 1977 vedtog det italienske parlament en lov, der gennemførte en fuldstændig integration af elever med handicap i grund- og mellemskolens klasser, idet specialklasser af enhver art blev afskaffet.

Grundlaget for den didaktiske virksomhed er, at alle børnene på trods af deres baggrund skal kunne føle sig lige. "Flammen", som driver værket, er, at børnene – både normale og handicappede – skal være så meget sammen i klassen som muligt. I den enkelte klasse kan der så være arbejde i mindre grupper.

Der er 800 elever i området. Heraf er de 15 handicappede (3 multihandicappede) og 10 pct. har indvandrerbaggrund.

Børn med handicap kræver ikke kun støttelærere – der betales af staten – men også personer med pleje- og omsorgsfunktioner, der kan give mad, skifte ble, give medicin osv. Disse personer betales af kommunen. I den forbindelse drøftes det stadig mellem kommunen, amtet og sundhedsmyndighederne hvem der skal give medicin til de børn der har brug for det, da det er en opgave, som egentlig skal udføres af sundhedsuddannet personale.

Der fokuseres meget på kontinuitet i overgangen fra vuggestue til børnehave til underskole, især for de handicappede børn. Det er meget vigtigt at den enkelte pædagog og lærer kender til udviklingen for det enkelte barn. Opmærksomhed ved handicappede børns overgang mellem institutionerne er også vigtig, fordi børnene nogen har svært ved at forstå, at de skal skifte fra en institution, hvor de er accepterede til en anden institution, hvor de på ny skal igennem accept fra normale klassekammerater.

Skolen bestræber sig endvidere på, at handicappede børn ikke skal alene til musik- eller fysioterapi. Som regel er den handicappede sammen med et par klassekammerater, der så deltager på lige fod i den pågældende terapi, for derigennem at lære noget om det at være handicappet.

Hvordan har reaktionen så været hos forældre til henholdsvis handicappede og normale børn? Forældre til handicappede børn er med i arbejdsgruppe med lærere, pædagoger, social- og sundhedsuddannet personale m.v., der hele tiden arbejder på at udvikle arbejdet med de handicappede. Forældrene føler sig generelt velkomne og accepterede. Forældrene til almindelige børn var i starten meget nervøse for, at deres egne børn ikke fik nok opmærksomhed fra lærerne. Arbejdet har dog vist, at børnene lærer det de skal, ligesom de modnes socialt og empatisk i forhold til at hjælpe de handicappede børn.

Ved overgangen fra vuggestue til børnehave til underskole forsøger pædagoger og lærere i videst muligt omfang at sørge for, at handicappede børn følges med deres bedste kammerater. I den forbindelse holder pædagoger og lærere tæt kontakt i forbindelse med spørgsmålet om classesammensætning.

Uddannelsen til pædagog og lærer foregår på universitetet ved det samme fakultet. De første 2 år er fælles, hvorefter man vælger retning: pædagog i vuggestue/børnehave eller lærer i underskolen. Denne måde at organisere uddannelsen på betyder, at pædagoger og lærere har samme teoretiske baggrund vedr. didaktik, dvs. de undervisningsmetoder, der benyttes.

I Firenze er der 5 modtagelsescentre for børn som ikke kan italiensk. Børnene har mulighed for at gå i skole om formiddagen og komme i modtagelsescentret om eftermiddagen. Centrene giver børnene mulighed for igennem leg at tilegne sig basale færdigheder i italiensk. Endvidere laver centrene eftermiddagskurser for forældre.

Da skolen valgte at tage multihandicappede børn ind, var de forudgående overvejelser bl.a. gået på, hvordan skolen kunne indrette og tilpasse sig, så man kunne modtage disse elever på bedst mulig måde, f.eks. vedr. fysisk indretning af lokaler, udlevering af medicin til de elever, der havde behov herfor. Den grundlæggende psykologi var at tænke barnets behov ind i alle aspekter, herunder pædagogikken. Eksempelvis ville en klasse gerne på trekkingtur. Det fik de lov til, men i deres overvejelser over hvor turen skulle gå hen, skulle de være opmærksomme på, at de havde en klassekammerat, der sad i rullestol – vedkommende skulle jo også kunne deltage.

Børn med autisme og lign. handicaps kan volde lidt vanskeligheder, fordi handicapet ikke er umiddelbart synligt. Det gør det svært for de normale børn og disses forældre at forstå, hvorfor der skal gælde særlige regler for det pågældende barn. Her gælder det således for og pædagoger og lærere om at informere alle parter bedst muligt.

Støttepædagoger og –lærere er pædagog- og læreruddannede med en overbygning/efteruddannelse inden for specialpædagogik. Støttepædagoger og –lærere deltager jævnligt i møder med pædagoger, lærere, børnelæger, børnepsykiatere, forældre m.v. for at sikre den bedst mulige sammenhæng i pædagogikken.

Hvorvidt klassen bliver tildelt en støttepædagog eller –lærer afhænger af den diagnose, som det handicappede barn har. Det offentlige løntilskud til støttepædagogen eller –læreren er afhængigt af diagnosen. Forskellige diagnoser udløser forskellige takster af tilskud.

## **Heldagsunderskolen Vittorio Veneto**

Scuola elementare Vittorio Veneto er ligeledes en statsskole. Den har til huse i et gammelt adelspalæ midt i Firenzes centrum, hvilket giver skolen et meget specielt miljø.

En af skolens pædagogiske metoder er sammen med børnene at fremstille de fleste af undervisningsmaterialerne selv. På den måde bliver børn, der normalt har svært ved at koncentrere sig, aktiveret på en helt anden og mere givende måde. Det er ikke fordi, der ikke er råd til at købe ”rigtige” undervisningsmaterialer, men økonomien er stram. Men at bruge tid på at lave egne undervisningsmaterialer kræver en stor indsats fra lærerne samt en særlig pædagogisk vinkel, så børnene får mest muligt ud af arbejdet.

At arbejde med at lave sit eget undervisningsmateriale betyder meget for et (handicappet) barns udvikling – en udvikling som i Danmark søges fremmet med specialundervisning.

Blandt skole- og lærerorganisationer i Italien er der stort set ingen diskussion af PISA-undersøgelserne. Undersøgelserne bliver for det meste afvist. Det italienske skolesystem er mere interesseret i at udvikle børn, der kan diskutere, søge oplysninger, reflektere osv. end børn, der kun kan stave og regne.

Det tætte skole-/hjemssamarbejde betyder, at man er meget afklaret og enig om i hvilken retning, der skal arbejdes med holdninger, meninger osv. Samarbejdet betyder samtidig, at forældrene er en meget stor ressource i forhold til skolens arbejde.

Der findes ikke centrale læseplaner, men der er fastsat visse minimumskrav/slutmål for de enkelte klassetrin.

De bedste ting ved reformen fra 1977:

- Heldagsskolen.
- At alle børn kan komme i samme skole.
- Man kan hjælpe flere af de børn, som man tabte tidligere.
- At alle lærer selv at tænke og handle og ikke blot lærer udenad.

De mest problematiske ting ved reformen fra 1977:

Manglende bevillinger.

I starten var det vanskeligt at kommunikere med forældre til børn med handicap.

### **Oplæg den 3. november 2004 ved**

specialkonsulent Orazio Niceforo, Undervisningsministeriet  
direktør Cesare Angotti, Firenze Amts kontor for statsskoler  
professor Renzo Liccioli, Firenze Amts kontor for statsskoler

Der henvises til materiale omdelt på alm. del – bilag 39.